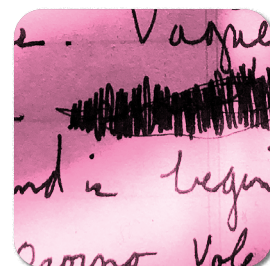
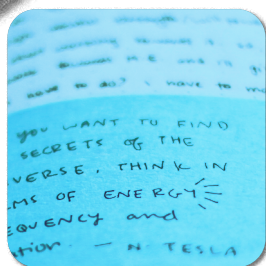

ČESKÝ JAZYK

s řešením!

Pracovní list: Porozumění textu 1

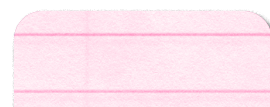
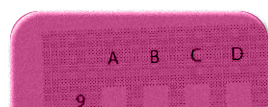

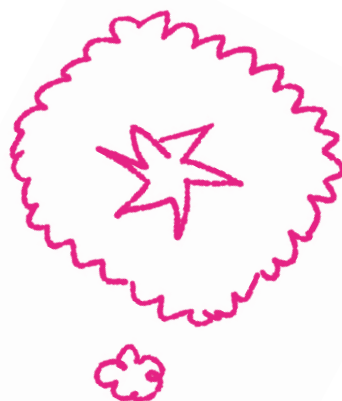
textu (A), nebo ne (N).
něl minimálně dvě děti.
vy, které se vysílaly v MAJE
majitel restaurace ve městě
s má zařadí

grandfather's dream today...
my hills covered with small red
one, with a small, as a little
sea. I am in awe. I have a
the distance... now I expect
the sky, brightly red, as a
red clouds. Vaguely appearing like
dove in the light. The
still at, and I began to eat. The
as on the same Vague's tone, as
the sky on the opposite horizon.
with light through the rings, I see
not be the same as ever for the

**Příprava na
přijímačky**

PRO ČTYŘLETÉ OBORY

Jak přemýšlím? ³

- 1/ Vždy si pečlivě přečtu celý text a snažím se soustředit na jeho obsah, o kterém následně budu rozhodovat.
- 2/ Snažím se srovnat si v hlavě a případně si i zapamatovat, o čem byla jaká část textu, abych pak konkrétní tvrzení a informace v textu rychleji našel.
- 3/ Ověřuji každé tvrzení a snažím se jej potvrdit či vyvrátit přímo v textu, dávám pozor na maličkosti a nenechám se nachytat.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 1

(1) Souostroví Galapágy tvoří 19 hlavních ostrovů, ten nejmenší z nich má rozlohu 1,04 km². Galapágy jsou výjimečné v mnoha směrech. Jsou třeba jediným místem, kde se na severní polokouli Země vyskytují tučňáci ve volné přírodě. Není divu, že souostroví inspirovalo také Charlese Darwina.

Tento slavný biolog se roku 1831 nalodil na loď Beagle jako člen přírodovědecké výpravy, jejímž cílem bylo studium živočichů. Během expedice nabyl přesvědčení, že živočišné druhy se v průběhu času mění. Na různých ostrovech vykopával mnoho kosterních pozůstatků a tyto nálezy jeho závěr potvrzovaly. Klíčový byl ale pro Darwina pětítýdenní pobyt na Galapágách. Zprvu ho zde zaujaly ohromné galapážské želvy, kterých na ostrovech žily statisíce. Zjistil, že rozdíly mezi želvami mají souvislost s odlišnými podmínkami danými prostředím, v němž želvy žijí. Ty, které se musí natahovat za potravou do výšky, mají delší krk než želvy ukusující trávu u země.

(2) Zásadní poznatky geniální vědec získal díky studiu pěnkav. Všiml si rozdílů v jednotlivých populacích těchto ptáků, které žily na různých galapážských ostrovech. Vypozoroval, že tvar a velikost jejich zobáku jsou přizpůsobeny dostupným zdrojům potravy. Některé pěnkavy pomocí svého drobného zobáku snáze zkoumaly květy, jiné pěnkavy měly silný zahnutý zobák jako papoušek a drtily jím oříšky. Na každém ostrově se u pěnkav vyvinuly znaky nejlépe zajišťující přežití druhu.

Po návratu z výpravy Darwinovi trvalo více než dvacet let, než plně pochopil, že právě pobyt na Galapágách je klíčem k porozumění evoluci. Svou evoluční teorii představil v roce 1859. V díle O vzniku druhů přírodním výběrem vysvětlil, že organismy se postupně přizpůsobují měnícím se podmínkám prostředí a že přežijí jen ty, které se na změny nejlépe adaptují. Jeho myšlenky posunuly vědecké poznání o značný krok vpřed.

(kol. autorů, Planeta tajuplných světů; www.novinky.cz, upraveno)

1. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
1.1 Celková rozloha hlavních ostrovů, které tvoří souostroví Galapágy, je větší než 19 km ² .	☐	☐
1.2 V době Darwinova pobytu na Galapágách žilo na tomto souostroví celkem sto tisíc galapážských želv.	☐	☐
1.3 V průběhu Darwinovy návštěvy Galapág se díky evoluci u pěnkav vyvinuly nejméně dva různé typy zobáků.	☐	☐
1.4 Z přírodovědecké výpravy plující na lodi Beagle se Darwin vrátil domů 20 let před vydáním knihy O vzniku druhů přírodním výběrem, tedy v roce 1839.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

Jednoho rána se Řehořík Švábík proměnil v brouka. Maminka se s novou situací rychle vyrovnala, ale pan Švábík dal najevo, že ho jeho mladší syn opět zklamal. Řehořík se proto rozhodl tatínkovi dokázat své nekonečné broučí schopnosti. Zaletí na radnici města Opitzova a získá pro něj vysněné povolení otevřít si obchod.

V Opitzově vládl starosta Majer s bandou pěti zlotřilých radních. Všichni vědomě porušovali zákony. Doktor Smund každého, kdo protestoval proti rozhodnutí městské rady, zavřel na psychiatrii. Buřiče zatýkal Donald Corleone, šéf policie a majitel jediné místní televizní stanice. Ačkoli televizní zprávy MAJER TV1 ukazovaly Opitzov jako spořádané město bez zločinců, ve skutečnosti zde zločinnost jen kvetla. Řediteli školy Kurkovi se platilo za dobré známky a další radní Josef Ká měl na svědomí zoufalý stav městské kanalizace. Franz Samsa, pátý radní a zároveň městský hygienik, nechal klidně v restauraci promenovat i šváby, pokud mu její majitel podstrčil správný obnos peněz. Řehořík kroužil kolem radnice. Vtom uviděl objemný balík nadepsaný Starosta Majer. Kusadly prokousal do balíku díрку a vlezl dovnitř. Záhy se ocitl v kanceláři starosty. „Pánové,“ říkal zrovna městské radě Siggi Smund, „vyvinul jsem úplně nový přípravek, pod jehož vlivem lidé udělají všechno, co se jim vsugeruje. Přimícháme Sugesteron do mléka. Zítra před volbami se pančované mléko dodá na zápraží všem občanům. Pan Corleone zajistí, aby v ranním vysílání každých pár minut probleskl na zlomek vteřiny subliminální vzkaz: Jestli je ti osmnáct a víc, je starosta Majer ve volbách tvůj princ. Kdybychom neomezili věk, přišly by i děti. Ty ale podle zákona volit nesmějí a víte dobře, jak nám všem na dodržování zákonů záleží.“

Řehořík už slyšel dost. Povolení počká. Tohle je daleko naléhavější.

(V. Tumanov, Brouk Řehořík, upraveno)

2. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
2.1 Pan Švábík měl minimálně dvě děti.	☐	☐
2.2 Televizní zprávy, které se vysílaly v MAJER TV1, předkládaly nepravdivý obraz měst Opitzov.	☐	☐
2.3 Alespoň jeden majitel restaurace ve městě Opitzov bral úplatky od Franze Samsy.	☐	☐
2.4 Donald Corleone má zařídít, aby televize v den voleb vysílala jen několikaminutové pořady zakončené subliminálním vzkazem.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 3

(1) DENÍKOVÝ ZÁZNAM: SOL 543

Udělal jsem vše podle pokynů, které mi před několika soly poslala NASA. MAV je nyní připravený odletět. Odletí za šest solů. Doufám. Nesdělili mi pravděpodobnost selhání modulu, ale podle mě je dost vysoká. Jurij Gagarin měl daleko bezpečnější loď než já. A že sovětské lodi byly pořádné smrtící pasti.

DENÍKOVÝ ZÁZNAM: SOL 549

Právě teď mám na sobě skafandr a sedím v MAV. Lhal bych, kdybych řekl, že nemám naděláno v kalhotách. Za čtyři hodiny nastartuju MAV a obrovská exploze mě vynese na oběžnou dráhu, na níž se pohybuje kosmická loď Hermes. Vzlet není možné odložit. Loď Hermes nedokáže zastavit a počkat na mě, a proto se k ní MAV musí přiblížit na dosah, aby ho mohla zachytit. Existuje reálná možnost, že dnes zemřu. Nemůžu říct, jak to celé dopadne.

(2) Kdyby MAV explodoval hned při startu, nebylo by to tak špatné. Bylo by totiž okamžitě po mně. Může se ale také stát, že kosmonauti z lodi Hermes vůbec MAV nezachytí. To je ta horší možnost. Vznášel bych se ve vesmíru, než by mi došel kyslík. Pro tenhle případ mám nouzový plán. Stáhnu obsah kyslíku ve směsi plynů na nulu a budu dýchat jen dusík, dokud se neudusím. Nic neucítím. Rychle usnu a zemřu. Pořád ještě úplně nevěřím, že už je konec. Odlétám z Marsu. Z téhle mrazivé pouště, která byla přes rok mým domovem. Naučil jsem se, jak tady člověk může přežít. Nemám tu už žádné úkoly. Snědl jsem poslední potravinový balíček, zanechal jsem poslední stopy v rudém písku.

(3) Já, Mark Watney, se vracím na Zemi. Už bylo načase.

Vysvětlivky: NASA – americký úřad pro výzkum vesmíru; MAV – marsovský odletový modul; sol – časová jednotka na Marsu (trvá přibližně 24 hodin 40 minut)

(A. Weir, Marfan, upraveno)

3. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá

z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
3.1 Jurij Gagarin na rozdíl od Marka Watneyho považoval sovětské lodě za velmi nebezpečné.	☐	☐
3.2 Od chvíle, kdy Mark Watney získal od NASA pokyny, do startu MAV uplyne přesně šest solů.	☐	☐
3.3 Kosmická loď <i>Hermes</i> bude připravena zachytit MAV čtyři hodiny po startu tohoto modulu.	☐	☐
3.4 Možnost, že MAV exploduje hned při startu, považuje Mark Watney za lepší než možnost, že kosmonauti z lodi <i>Hermes</i> vůbec MAV nezachytí.	☐	☐

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 4

(1) Drahé kameny se třpytily na krásných prstenech faraonů i římských vládců. Císař Nero se zamiloval do smaragdů, které údajně používal jako zvětšovací sklo. Marnivé Římanky si více potrpěly na perly, protože si je spojovaly s Venuší, římskou bohyní krásy a lásky. Tato bohyně se totiž podle mýtů stejně jako perly zrodila z moře. Drahé kameny se opěvují i v literatuře. Už starověký básník Homér popisoval náhrdelník věhlasné Penelopé, manželky ithackého krále Odyssea.

(2) Jak se vůbec posuzuje, který nerost je cennější než ten druhý? Mezi základní kritéria, která nerost zařadí do vznešené společnosti drahých kamenů, patří zejména tvrdost kamene, vzácnost jeho výskytu v přírodě, lesk, lom světla a zbarvení. Dříve byly za drahokamy považovány jen vzácné průhledné minerály s vysokou tvrdostí, vysokým leskem a lomem světla (např. diamant). O příčku níže stály polodrahokamy – nerosty, které nevyhovují všem výše uvedeným kritériím (např. opál je měkký a v přírodě se vyskytuje častěji než kterýkoli drahokam). Nejméně cenné pak byly ozdobné kameny. Toto dělení na tři kategorie ale nebylo přesné. Někdo totiž kladl větší důraz na vzácnost kamene, někdo zase na krásu jeho zbarvení. Jednotlivé kategorie se často prolínaly, a proto se pro ně zavedlo jednotné označení drahý kámen.

(3) Drahé kameny většinou nejsou používány v surovém stavu. Úpravami se odstraní kazy a zdůrazní se žádané vlastnosti kamenů. Jejich povrch se leští, a aby se zvýraznil lom světla, brousí se (plochy, které vznikly broušením, se nazývají fasety). Popularitu jednotlivých drahých kamenů ovlivňují módní trendy. Kdysi třeba móda nakrátko vynesla na výsluní český granát, drahý kámen ohnivě červené barvy. Oblibu pravých diamantů ale nic ohrozit nedokázalo, dokonce ani jejich umělé napodobeniny, které byly uvedeny na trh ve 20. století.

(V. Bouška; J. Kouřimský, *Drahé kameny kolem nás*, upraveno)

4. Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá

z výchozího textu (A), nebo ne (N).

4.1 Diamant se v přírodě vyskytuje méně často než opál.

A	N
☐	☐

4.2 Označení *drahý kámen* je jednotným pojmenováním pro drahokamy, polodrahokamy i ozdobné kameny.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

4.3 Drahé kameny se většinou upravují, jejich broušením se odstraňují přirozené kazy nazývané fasety.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

4.4 V určitém období byl český granát dražší než diamant.

☐	☐
--------------------------	--------------------------

Postup a správné řešení k VÝCHOZÍMU TEXTU 1:

1.1 Celková rozloha hlavních ostrovů, které tvoří souostroví Galapágy, je větší než 19 km².

Najdu v textu místo, kde se objevuje informace o rozloze souostroví. Hned v první větě textu je uvedeno, že souostroví tvoří 19 hlavních ostrovů a ten nejmenší z nich má rozlohu 1,04 km². Z tohoto údaje tedy jasně vyplývá, že všech 19 ostrovů musí mít rozlohu větší než 19 km².

Tvrzení je pravdivé. – ANO

1.2 V době Darwinova pobytu na Galapágách žilo na tomto souostroví celkem sto tisíc galapážských želv.

Najdu v textu místo, kde se o počtu želv píše. O této skutečnosti se píše v první části. Je zde informace, že Darwina zaujaly želvy, kterých tu žily statisíce.

Tvrzení není pravdivé. – NE

1.3 V průběhu Darwinovy návštěvy Galapág se díky evoluci u pěnkav vyvinuly nejméně dva různé typy zobáků.

Najdu v textu místo, kde se píše o typech zobáků u pěnkav. Informace zní, že zobáky se vyvinuly různě podle typu potravy a najdeme zde skutečně minimálně dva jejich typy (zobáky na průzkum květů a na drcení oříšků). Nikde ale není uvedeno, že by k vývinu zobáků došlo v průběhu Darwinovy návštěvy, ani to není pravděpodobné.

Tvrzení není pravdivé. – NE

1.4 Z přírodovědecké výpravy plující na lodi Beagle se Darwin vrátil domů 20 let před vydáním knihy *O vzniku druhů přírodním výběrem*, tedy v roce 1839.

Najdu v textu místo, kde se píše o Darwinově výpravě a jeho návratu. Informace je na konci druhé části a říká, že po návratu Darwinovi trvalo více než 20 let, než vše pochopil, a pak teprve vydal svou knihu. Je proto jasné, že mezi návratem a vydáním knihy uplynulo více než 20 let.

Tvrzení není pravdivé. – NE

Postup a správné řešení k VÝCHOZÍMU TEXTU 2:

2.1 Pan Švábík měl minimálně dvě děti.

Najdu v textu místo, kde se objevuje informace o dětech pana Švábíka. Hned na začátku textu je uvedeno, že mladší syn pana Švábíka opět zklamal. Z tohoto údaje tedy jasně vyplývá, že pan Švábík musel mít minimálně ještě i staršího syna.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

2.2 Televizní zprávy, které se vysílaly v MAJER TV1, předkládaly nepravdivý obraz města Opitzov.

Najdu v textu místo, kde se o vysílání televizních zpráv píše. O této skutečnosti se píše v druhém odstavci textu. Je zde informace, že televizní zprávy ukazovaly Opitzov jako spořádané město bez zločinců, ale ve skutečnosti zde zločinnost jen kvetla.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

2.3 Alespoň jeden majitel restaurace ve městě Opitzov bral úplatky od Franze Samsy.

Najdu v textu místo, kde se píše o úplatcích, restauracích a Franzi Samsovi. Informace zní, že Franz Samsa nechal v restauraci klidně i šváby, pokud mu její majitel podstrčil správný obnos peněz. Úplatky si tedy bral radní Samsa, a ne majitelé restaurací.

Tvrzení není pravdivé. – NE

2.4 Donald Corleone má zařídit, aby televize v den voleb vysílala jen několikaminutové pořady zakončené subliminálním vzkazem.

Najdu v textu místo, kde se píše o subliminálním vzkazu. Informace je skoro na konci textu a říká, že ve vysílání má vzkaz problesknout každých pár minut. Nikde se nepíše o tom, jak dlouhé budou vysílané pořady.

Tvrzení není pravdivé. – NE

Postup a správné řešení k VÝCHOZÍMU TEXTU 3:

3.1 Jurij Gagarin na rozdíl od Marka Watneyho považoval sovětské lodě za velmi nebezpečné.

Najdu v textu místo, kde se objevuje informace o bezpečnosti sovětských lodí. V první části textu je uvedeno, že Jurij Gagarin měl daleko bezpečnější loď než Mark Watney. Nikde se ale neuvádí, co si Gagarin myslel nebo jaký měl názor.

Tvrzení není pravdivé. – NE

3.2 Od chvíle, kdy Mark Watney získal od NASA pokyny, do startu MAV uplyne přesně šest solů.

Najdu v textu místo, kde se o šesti solech píše. O této skutečnosti se píše v první části textu. Je zde informace, že pokyny Mark obdržel před několika soly, on podle nich vše udělal a MAV je nyní k odletu připraven, přičemž k odletu dojde přesně za šest solů. Je tedy jasné, že mezi obdržením pokynů a startem MAV uplynulo více než šest solů, a ne přesně šest.

Tvrzení není pravdivé. – NE

3.3 Kosmická loď Hermes bude připravena zachytit MAV čtyři hodiny po startu tohoto modulu.

Najdu v textu místo, kde se píše o čtyřech hodinách. Informace zní, že Mark za čtyři hodiny nastartuje MAV a exploze ho vynese ke kosmické lodi Hermes. Jak dlouho bude trvat, než se MAV dostane k lodi Hermes, se v textu neuvádí.

Tvrzení není pravdivé. – NE

3.4 Možnost, že MAV exploduje hned při startu, považuje Mark Watney za lepší než možnost, že kosmonauti z lodi Hermes vůbec MAV nezachytí.

Najdu v textu místo, kde se píše o možnosti, že MAV exploduje hned při startu. Informace je na začátku druhé části. Mark uvažuje o tom, že exploze hned při startu by nebyla tak špatná, a naopak, že pokud ho kosmonauti nezachytí, byla by to ta horší možnost.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

Postup a správné řešení k VÝCHOZÍMU TEXTU 4:

4.1 Diamant se v přírodě vyskytuje méně často než opál.

Najdu v textu místo, kde se objevuje informace o četnosti výskytu opálů. V závorce ve druhé části textu je uvedeno, že opál se v přírodě vyskytuje častěji než kterýkoli drahokam, tedy i častěji než diamant, který mezi drahokamy patří.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

4.2 Označení drahý kámen je jednotným pojmenováním pro drahokamy, polodrahokamy i ozdobné kameny.

Najdu v textu místo, kde se o označení *drahý kámen* píše. O této skutečnosti se píše na konci druhé části textu. Je zde informace, že pro všechny kategorie se zavedlo jednotné označení drahý kámen. O kousek výš v textu si ověřím, že jsou myšleny tři kategorie, tedy drahokamy, polodrahokamy i ozdobné kameny.

Tvrzení je pravdivé. – ANO

4.3 Drahé kameny se většinou upravují, jejich broušením se odstraňují přirozené kazy nazývané fasety.

Najdu v textu místo, kde se píše o fasetách. Informace zní, že plochy, které vznikly broušením, se nazývají fasety. Nejedná se tedy o žádné kazy, ale naopak o vzniklé plochy.

Tvrzení není pravdivé. – NE

4.4 V určitém období byl český granát dražší než diamant.

Najdu v textu místo, kde se píše o českém granátu. Ten je zmíněn ve třetí části textu, kde se uvádí, že český granát byl na výsluní vynesena nakrátko módou. O jeho ceně se ale v textu vůbec nepíše.

Tvrzení není pravdivé. – NE